

SYKEHJELPS- OG PENSJONSORDNINGEN FOR LEGER

ÅRSBERETNING

2015

Virksomhetens art og sted

Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP) har som formål å yte økonomiske bidrag ved sykdom og pensjonering for leger og deres etterlatte. Ordningen er organisert som en stiftelse og står under tilsyn av Arbeids- og sosialdepartementet.

Det ytes sykehjelp ved arbeidsuførhet og stønad under permisjon i forbindelse med nedkomst og adopsjon til privatpraktiserende leger. Ordningen yter også pensjoner og stønad til etterlatte når et medlem av ordningen faller fra. Videre støtter SOP kollektive sykdomsforebyggende og sosiale tiltak samt forskning på områder som er innenfor SOPs interesseområde.

SOP har adresse i Akersgaten 2 i Oslo.

Redegjørelse for årsregnskapet

Hovedoppgaver i 2015

Fra og med 2015 er SOPs alderspensjon opphørende med to utbetalingsalternativer, enten over ti år eller til fylte 77 år. Tidligste starttidspunkt er fortsatt 62 år. Bakgrunnen for at SOPs styre i 2014 vedtok å fjerne livsvarig alderspensjon som mulig utbetalingsperiode, var kompleksiteten som forventet økt levealder gir i forhold til krav om stadig endring av SOPs omregningsfaktorer ved beregning av pensjoner. Ved kun å ha opphørende alderspensjon vil ikke forventninger om økt levealder slå så sterkt ut, og omregningsfaktorene kan beholdes uendret over noe tid. Som en overgangsordning ble medlemmer som hadde fylt 62 år per 1.12. 2014, gitt mulighet frem til 1.7. 2015 å søke om livsvarig alderspensjon, men da med oppstart fra 1.12. 2014. En del leger ønsket å benytte seg av denne muligheten. Grunnet regelen om at man ikke kan starte uttak av alderspensjon fra SOP samtidig som man er medlem av en tjenstepensjonsordning, var dette ikke mulig for flere av legene. Dommen avsagt i Arbeidsretten i juni 2013 som innebærer at det ikke lenger er noen nedre grense for innmelding i tjenstepensjonsordning i KS-området, har medført at mange leger med en tilpliktet kommunal bistilling ikke har mulighet til å starte uttak av alderspensjon fra SOP før arbeidsforholdet i kommunen er avsluttet.

SOPs brutto uførepensjon økte fra 1.1. 2015 med 54 %, ved at tilknytningen til livsvarig alderspensjon ble erstattet av tilknytning til ordningens pensjonsreferanse. Fra 2015 utgjorde ordningens uførepensjon to ganger pensjonsreferansen, som for 2015 tilsvarte kr 154 000 før samordning med tjenstepensjoner. Pensjoner fra Legeforetakenes Pensjonsordning er ikke gjenstand for samordning. Styrkingen av SOPs uførepensjon har vært viktig for styret, da dette innebærer en ekstra trygghet også for de yngste medlemmene. I motsetning til retten til alders- og ektefellepensjon, er retten til uførepensjon uavhengig av autorisasjonstidspunktet. SOPs styre holder seg kontinuerlig oppdatert på omkringliggende regelverk, og vil følge med på hva slags effekt endring i regelverket omkring beregning av uføretrygd i det offentlige kan få på SOPs ytelser.

Året begynte bra i aksjemarkedene og videreførte de siste års sterke utvikling. Siste halvår har midlertidig vært urolig. Utviklingen har særlig vært drevet av fallende oljepris og svake vekstutsikter. I løpet av året falt oljeprisen med 30 %, til det laveste nivået siden 2004. Nedgangen i oljepris er normalt en viktig årsak til svekkelse av kronekursen. I 2015 svekket kronen seg nærmere 17 % mot dollar. SOP har valutasikret sine utenlandske investeringer og drar ikke nytte av svak kronekurs.

Alle SOPs investeringer er underlagt etisk screening. Dette innebærer at alle porteføljer er screenet for verdipapirer som er relatert til landminer, klasebomber, atomvåpenindustri og tobakk (produksjon og salg). I tillegg vedtok styret i stiftelsen at SOPs investeringer fra og med 2010 også skal underlegges FNs 10 Global Compact -regler. Dette innebærer at investeringsporteføljen etter dette også er rensert for selskaper som opptrer i strid med minst ett av nedenstående kriterier:

- Bryter med menneskerettighetene
- Bryter med arbeidstakerrettigheter
- Forårsaker alvorlig miljøødeleggelse
- Er involvert i korrupsjon

Resultatregnskapet

Inntekter

I forbindelse med forhandlingene om normaltariffen i 2015 fikk SOP tildelt kr 12,3 millioner for avtaleperioden 1.7. 2015 – 30.6. 2016. 50 % av dette sammen med 50 % av tildelingen for forrige avtaleperiode, er således regnskapsført som driftsinntekt med kr 12,3 millioner i 2015.

Avkastning fra kapitalforvaltningen var i 2015 positiv med ca. kr 175,0 millioner og den verdijusterte avkastningen av investert kapital var 3,8 %. Dette er 1,6 % -poeng bedre enn porteføljens referanseindeks. Investeringsstrategien har vært uforandret i 2015.

Store enkeltransaksjoner skjer hovedsakelig i forbindelse med de kvartalsvise rebalanseringene av kapitalforvaltningsporteføljene og ved kvartalsvis oppgjør av valutasikring.

SOP følger de samme investeringsbegrensninger som norske livsforsikringselskaper. SOP er imidlertid ikke underlagt garantiforpliktelser slik det er i livsforsikringselskaper. SOP har derfor større frihetsgrad ved allokering av kapitalen.

Kapitalen var per 31.12. 2015 fordelt på 12 forvaltningsmandater. Dette inkluderer et valutasikringsmandat som sikrer utenlands investeringer mot svingninger i alle ledende valutaer.

Kostnader

Administrasjonskostnadene økte med 17 %, fra ca. kr 15,1 millioner i 2014 til ca. kr 17,7 millioner i 2015. Høye pensjonskostnader i sekretariatet i legeföreningen bidrar til at administrasjonshonorar øker med kr 1,3 millioner til kr 11,3 millioner. Totale kostnader på konsulentbistand utgjorde kr 2,3 millioner i 2015. Dette knytter seg blant annet til arbeid med nytt design av nettsiden www.sop.no og videreutvikling av saksbehandlingssystemet SOP-sak. I tillegg har det påløpt kostnader i forbindelse med innkjøp av advokatbistand i forbindelse med en ankesak samt at aktuar Lillevold & Partners har utarbeidet ny uføretariff.

Ytelser til stønadsberettigede

Utbetaling av stønader fra ordningen økte med 7,6 % i 2015, fra kr 154,3 millioner i 2014 til kr 166,1 millioner i 2015. Pensjonsutbetalingene økte med nær 17,9 % og utbetalingene til sykehjelp og andre avbruddsytelser falt med 8,3 % fra 2014 til 2015. Antall leger som mottok sykehjelp i 2015 var 214, antall kvinner som hadde fødselsstønad var 96 mens tilsvarende tall for menn var 101 i 2015. Det ble utbetalt stønad i forbindelse med adopsjon til 5 leger. Totalt mottok 416 leger avbruddsytelser fra SOP i løpet av 2015.

Tabellen nedenfor viser aktuelle pensjonsytelser til pensjonistbestanden per 31.12. 2015.

	Antall	Årlig pensjon	Gjennomsnittlig pensjon
Alderspensjon livsvarig	653	49 498 560	75 802
Alderspensjon 10 års utbetaling	207	26 415 156	127 609
Alderspensjon til fylte 77 år	132	17 249 268	130 676
Uførepensjon	162	16 656 288	102 817
Ektefellepensjon	287	12 823 860	44 682
Barnepensjon	30	1 360 776	45 359
Sum	1 471	124 003 908	84 299

Andre stønader

I henhold til SOPs formålsparagraf (§ 2 i vedtektene) kan det ytes støtte til kollektive sykdomsforebyggende tiltak for medlemmer og kollektive sosiale tiltak til beste for medlemmer/ektefeller som er blitt pensjonister. Med hjemmel i denne bestemmelsen har SOP siden 1993 bidratt til finansieringen av Legeforskningsinstituttet, for deres arbeid med forskning på legers helse. Videre ble det utbetalt støtte til Legeföreningens fylkesvise kollegiale støttearbeid, til det forebyggende behandlingstilbudet Villa Sana på Modum Bad, pensjonsforberedende kurs samt til kurs i regi av Eldre legers forening. I alt ble det i 2015 utbetalt kr 12,1 millioner i prosjektstøtte til nevnte formål.

Balansen

Stiftelsens bokførte totalkapital pr. 31.12. 2015 var kr 4 914 millioner, en reduksjon på ca. kr 3 millioner fra 2014. Verdipapirporteføljens kursreserve har i løpet av 2015 økt med ca. kr 191 millioner til ca. kr 908 millioner. Samtidig realiserte SOP i 2015 gevinster på ca.

kr 175 millioner, samt tap på ca. kr 9 millioner knyttet til salg av verdipapirer. Verdipapirporteføljen er vurdert til virkelig verdi pr 31.12. 2015.

Verdipapirporteføljen er fordelt mellom aktivaklasser i henhold til nedenstående tabell (inkl. opptjente ikke forfalte renter samt inkl. skyldig forvaltningshonorar, alle beløp i hele tusen):

Norske rentebærende papirer	1 048 997
Globale rentebærende papirer	1 284 458
Norske aksjer	376 623
Globale aksjer	1 584 491
Eiendomsfond Norge	470 249
Sum	4 764 818

For øvrig var kapitalen plassert i utlån (Christiania Torv AS), driftsmidler og bankinnskudd.

Samlet bokførte forpliktelser utgjorde per 31.12. 2015 ca. kr 4 795 millioner. Av dette utgjorde påløpte pensjonsforpliktelser ca. kr 4 120 millioner. Det er avsatt ca. kr 674 millioner til andre ytelser.

Fortsatt drift

Årsregnskapet er utarbeidet med fortsatt drift som forutsetning.

Arbeidsmiljø

Ordnningen har ikke egne ansatte.

Likestilling

I og med at ordningen ikke har egne ansatte, knytter hensynet til likestilling seg til valg av styremedlemmer, men det kommer også til uttrykk gjennom utformingen av ytelsene. To av styrets fem medlemmer i 2015 er kvinner.

Påvirkning av det ytre miljø

Det ytre miljø forurenses ikke av SOPs virksomhet.

Forslag til disponering av årsresultat

Årets overskudd på kr 42 669 902 overføres til annen egenkapital.

Styrets vurdering

Resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter gir etter styrets mening fyllestgjørende informasjon om virksomheten i Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger i 2015.

Fremtidig utvikling

SOPs ytelse bør være preget av forutsigbarhet. Grunnlaget for den ønskede forutsigbarhet er tilrettelagt gjennom de nødvendige endringer som har vært gjennomført de senere år. SOP vil fortsatt følge med på omveltningene på pensjonsområdet og vurdere å tilpasse vedtektene ettersom omkringliggende rammebetingelser krever eller gjør endringer ønskelig.

Styret vil fortsatt ha et høyt engasjement for å sikre at ordningens kapital forvaltes på en slik måte at hensynene til forsvarlighet og avkastning balanseres, og at dette skal skje innenfor rammen av den etiske forvaltningen som ligger til grunn for plasseringen av SOPs midler.

Finansiell risiko

Stiftelsens investeringer i globale aksjer og renter er valutasikret og stiftelsen er således ikke eksponert for valutarisiko. SOPs aksjeporteføljer er brede indekxnære porteføljer og er således eksponert for den generelle markedsrisikoen i aksjemarkedene, men i liten grad eksponert for spesifikk risiko knyttet til enkeltselskaper. Plasseringene i rentebærende papirer i Norge har med en gjennomsnittlig durasjon på ca. 1,6 år, moderat risiko for kursfall (diskonteringstap) ved eventuell fremtidig økning i rentenivået. De globale renteinvesteringene har en gjennomsnittlig durasjon på ca. 2,1 år og det stilles strenge krav til kredittrating (minimum "investment grade"). SOP er således ikke investert i high yield -obligasjoner.

Likviditeten i stiftelsen vurderes som god.

Oslo, 10.3. 2016

Hans Kristian Bakke
leder

Truls Disen
nestleder

Anne Mathilde Hanstad

Arne Laudal Refsum

Anita Mølmesdal Sivertsen

Geir Riise
forretningsfører